

Wyrok z dnia 27 maja 1999 r.

I PKN 82/99

Przeniesienie mianowanego nauczyciela w ramach tej samej placówki (szkoły, przedszkola), nawet jeżeli łączy się ze zmianą miejsca wykonywania pracy (ale bez zmiany stanowiska), nie podlega ograniczeniom przewidzianym w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 56, poz. 357 ze zm.) i może nastąpić bez zgody nauczyciela, chyba że w akcie mianowania jego miejsce pracy zostało wyraźnie powiązane z wykonywaniem czynności w określonej jednostce organizacyjnej placówki (szkoły, przedszkola) lub z określoną miejscowością.

Przewodniczący: SSN Zbigniew Myszką, Sędziowie SN: Walerian Sanetra (sprawozdawca), Andrzej Wasilewski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 27 maja 1999 r. sprawy z powództwa Mirosławy C. przeciwko Przedszkolu Publicznemu [...] w Z.Ś. o ustalenie, na skutek kasacji powódki od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu z dnia 22 września 1998 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Powódka Mirosława C. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu z dnia 22 września 1998 r. [...], którym Sąd ten – w następstwie częściowego uwzględnienia apelacji Przedszkola Publicznego [...] w Z.Ś. – zmienił w pewnym zakresie wyrok Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Ząbkowicach Śląskich z dnia 20 lutego 1998 r. [...].

Powódka Mirosława C. w pozwie skierowanym przeciwko Przedszkolu Publicznemu [...] w Z.Ś. wniosła o uznanie za bezskuteczne przeniesienia jej do Przedszkola w Z.Ś. oraz o uchylenie kary nagany udzielonej w dniu 5 maja 1997 r. Sąd Pracy uznał za bezskuteczne skierowanie jej do pracy w placówce przedszkolnej w Z.Ś.,

uchylił nałożoną na nią w dniu 5 maja 1997 r. karę porządkową oraz zasądził od strony pozwanej kwotę 360,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Powódka zatrudniona jest u strony pozwanej w Oddziale Przedszkola [...] w Z.-O. od 1 września 1989 r. jako nauczyciel mianowany. Pismem z dnia 5 maja 1997 r. strona pozwana powiadomiła ją, iż z dniem 1 września 1997 r. została przeniesiona z oddziału przedszkola w O. do pracy w przedszkolu w Z.Ś., a to w związku z narastającymi konfliktami, skargami rodziców, nieprzestrzeganiem przez nią czasu pracy oraz niewywiązywaniem się z przydzielanych czynności nauczyciela przedszkola. W dniu 20 maja 1997 r. strona pozwana powiadomiła powódkę, że uchyliła decyzję z dnia 5 maja 1997 r. W dniu 26 maja 1997 r., strona pozwana podjęła decyzję (ponownie) o przeniesieniu powódki z dniem 2 czerwca 1997 r. do oddziału 3-5 latków w Przedszkolu [...] w Z.Ś. w związku ze zmianą harmonogramu pracy nauczycieli (zatwierdzonego przez Radę Pedagogiczną w dniu 26 maja 1997 r.). Wskazała ponadto, że przyczyną podjęcia tej decyzji był również trwający od ponad 5 lat konflikt powódki z rodzicami i współpracownikami. Przedszkolu Publicznego [...] w Z.Ś. podporządkowany jest organizacyjnie oddział przedszkolny w O. Statut Przedszkola [...] w Z.Ś. zapewnia rodzicom możliwość wpływania na dobór nauczyciela. W dniu 5 maja 1997 r. pozwana ukarała powódkę karą porządkową upomnienia za uchybienia przeciwko porządkowi pracy, polegające na samowolnym przekazywaniu mienia przedszkola, a także wykonywanie remontów bez wiedzy i zgody osoby odpowiedzialnej materialnie. Przed ukaraniem karą porządkową upomnienia powódka nie została wysłuchana przez pracodawcę. W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Pracy przyjął, że przeniesienie jej z Oddziału Przedszkolnego w O. do Przedszkola Publicznego [...] w Z.Ś. nastąpiło z naruszeniem art. 18 i art. 19 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 56, poz. 357 ze zm.), albowiem zgodnie z art. 18 tej Karty przeniesienie nauczyciela na inne stanowisko w innej szkole lub nawet w tej samej szkole wymaga zgody nauczyciela, natomiast bez zgody nauczyciela przeniesienie jest dopuszczalne jedynie na zasadach określonych w art. 19 Karty. Przepis ten w ocenie Sądu pierwszej instancji nie może zaś mieć zastosowania, gdyż podstawą przeniesienia powódki był jej konfliktowy charakter, a nie konieczność zapewnienia szkole obsady na stanowisku nauczyciela z wymaganymi kwalifikacjami, odpowiadającymi potrzebom programowym szkoły. W zakresie udzielonej kary upomnienia Sąd pierwszej instancji przyjął, że skutkiem braku spełnienia przez stronę pozwaną wymogów przewidzianych przy nakładaniu kar porządkowych (brak pełnego

pouczenia o możliwości złożenia sprzeciwu oraz brak wysłuchania powódki przed nałożeniem kary) powództwo o uchylenie tej kary jest zasadne.

Rozpoznając apelację strony pozwanej Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych uznał, że zasługuje ona na częściowe uwzględnienie. W szczególności zgodził się on z poglądem strony skarżącej, że zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. Nr 95, poz. 245 ze zm.) Oddział Przedszkolny w O. nie jest odrębną jednostką organizacyjną stanowiącą samodzielne przedszkole. Ustawodawca pojęcie szkoły określił w art. 3 ust. 1 pkt 1 Karty Nauczyciela stanowiąc, że „ilekroć jest mowa o szkole należy przez to rozumieć przedszkole”, nie zaś oddział przedszkolny. Powódka uzyskała akt mianowania na nauczycielkę Przedszkola w Z.Ś., a więc trafne jest twierdzenie, że jest nauczycielem tego Przedszkola. Skoro tak, to wadliwie Sąd pierwszej instancji przyjął, że do powódki w ustalonym stanie faktycznym miały zastosowanie przepisy art. 18 i 19 Karty Nauczyciela. Strona pozwana dokonała bowiem tylko przesunięcia powódki w tym samym przedszkolu i to nie na inne stanowisko, ale jedynie z grupy 3-6 latków do grupy 3-5 latków. Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych nie zgodził się natomiast z poglądem apelującego, iż Sąd pierwszej instancji naruszył prawo materialne poprzez uwzględnienie powództwa w przedmiocie uchylenia kary porządkowej. Przepisy art. 109 i art. 110 KP ustanawiają zasady odnoszące się do trybu karania pracownika przez pracodawcę. Jest rzeczą bezsporną w sprawie, że przed nałożeniem kary upomnienia powódka nie została wysłuchana przez pracodawcę (art. 109 § 2 KP), jak również, że pouczenie o możliwości wniesienia sprzeciwu od nałożonej kary było wadliwie sformułowane. To zaś oznacza, że apelacja w zakresie dotyczącym nałożenia kary na powódkę jest bezzasadna.

W kasacji zaskarżonemu wyrokowi postawiony został zarzut, iż narusza on art. 18 i 19 Karty Nauczyciela.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja nie ma usprawiedliwionych podstaw i dlatego nie została uwzględniona. Jej zarzuty ograniczają się do stwierdzenia, że w zaskarżonym wyroku doszło do naruszenia jedynie przepisów prawa materialnego (art. 18 i 19 Karty Nauczyciela), co oznacza, iż dla Sądu Najwyższego miarodajnym (odpowiadającym prawdzie) jest stan faktyczny sprawy, tak jak został on ustalony w wyroku Sądu drugiej instancji. W

myśl bowiem art. 393¹¹ KPC Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach kasacji, które wyznaczone są w pierwszym rzędzie przez sposób ujęcia w niej podstaw kasacyjnych. Jest to istotne, zwłaszcza z uwagi na ten fragment uzasadnienia kasacji, w którym się twierdzi, że „przede wszystkim wyrażone stanowisko Sądu Wojewódzkiego pozostaje w sprzeczności z zebrany materiał dowodowy, z którego wynika, że powódka uzyskała mianowanie na nauczyciela Przedszkola w O., a nie Przedszkola w Z.Ś.”. Ponieważ w kasacji w charakterze jej podstawy wskazane zostały jedynie naruszenia przepisów prawa materialnego, wobec tego twierdzenie to nie może być wzięte pod uwagę, w rachubę bowiem w tym wypadku wchodzi zakwestionowanie ustalenia, które jest składnikiem podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a nie oceny prawnej; to czy powódka została mianowana na nauczyciela w Przedszkolu w O. czy też w Przedszkolu w Z.Ś., jest kwestią faktu (sposobu ujęcia tej kwestii w akcie mianowania i woli stron), a nie prawa. Zakwestionowanie ustalenia tego faktu mogłoby nastąpić jedynie w sposób pośredni, przez wykazanie w kasacji – czego się jednakże w niej nie czyni – że w następstwie naruszenia przepisów prawa procesowego, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 393¹ pkt 2 KPC), doszło do wyprowadzenia błędnych wniosków co do tego, jaka była rzeczywista treść oświadczeń woli stron stosunku pracy, przy uwzględnieniu zwłaszcza stwierdzeń zawartych w akcie mianowania powódki na stanowisko nauczyciela.

W myśl art. 19 Karty Nauczyciela, w razie konieczności zapewnienia szkole obsady na stanowisku nauczyciela z wymaganymi kwalifikacjami, odpowiadającymi potrzebom programowym szkoły, organ prowadzący szkołę może przenieść nauczyciela mianowanego do tej szkoły bez zgody nauczyciela. Przepis ten nie miał zastosowania do powódki – i tym samym nie mógł zostać naruszony w zaskarżonym wyroku – już chociażby z tego względu, iż nie wymaga on zgody nauczyciela na przeniesienie, a przy tym przeniesienie ma określone uwarunkowanie dla swojego zastosowania (które w rozstrzyganej sprawie nie występowało), zaś samo przeniesienie dokonywane jest przez organ prowadzący szkołę, natomiast przeniesienia powódki dokonała strona pozwana (Przedszkole Publiczne [...]) i nie było to przeniesienie do innej szkoły. Nie został również naruszony przepis art. 18 Karty Nauczyciela. Strona pozwana przeniosła powódkę bez wskazywania, że czyni to na podstawie art. 18 czy też art. 19 Karty Nauczyciela, uważając – co słusznie zaakceptował Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych - że do przeniesienia powódki, z uwagi na określony stan faktyczny sprawy (powódka była nauczycielem Przedszkola Publicznego [...] w Z.Ś.,

a nie nauczycielem zatrudnionym w oddziale tego Przedszkola), przepisy te się nie odnoszą, czy też – inaczej rzecz ujmując – że stan faktyczny sprawy (ten rodzaj przeniesienia, o które idzie w sprawie) nie jest objęty ani hipotezą i dyspozycją art. 18, ani też art. 19 Karty Nauczyciela. W myśl art. 18 ust. 1 tej Karty, nauczyciel mianowany może być przeniesiony na własną prośbę lub z urzędu za jego zgodą na inne stanowisko w tej samej lub innej szkole, w tej samej lub innej miejscowości, na takie samo lub inne stanowisko. Przepis ten dotyczy przeniesienia na inne stanowisko w tej samej szkole, dotyczy przeniesienia do innej szkoły, w granicach tej samej miejscowości, oraz przeniesienia do innej szkoły w innej miejscowości, przy czym w obu ostatnich przypadkach przeniesienie może nastąpić na to samo lub inne stanowisko. Istotne tu przy tym jest, że idzie – pomijając przypadek przeniesienia na inne stanowisko, gdyż nie dotyczy on powódki – o przeniesienie do innej szkoły, a nie o przeniesienie do innego oddziału tej samej szkoły, który może znajdować się w innej miejscowości. Jeżeli dana szkoła ma kilka oddziałów w danej miejscowości, a nawet w kilku miejscowościach, to przepis art. 18 ust. 1 Karty Nauczyciela ma zastosowanie tylko wtedy, gdy przeniesienie z jednego oddziału szkoły do innego jej oddziału połączone jest ze zmianą stanowiska danego nauczyciela. Takiej zaś zmiany w przypadku powódki nie było. Przepis art. 18 Karty Nauczyciela dotyczący przeniesienia na stanowisko w innej szkole (gdy pominąć kwestię przeniesienia na inne stanowisko), która może znajdować się w tej samej lub innej miejscowości, nie zaś po prostu przeniesienia do innej miejscowości, jeżeli dana szkoła ma swoje oddziały (oddział) w innej miejscowości czy miejscowościach. Idzie bowiem o stanowisko w szkole, a nie w miejscowości, i przeniesienie następuje do innej szkoły (innej szkoły w tej samej lub innej miejscowości), a nie do innej miejscowości. Z inną sytuacją mielibyśmy do czynienia tylko wtedy, gdyby w akcie mianowania określone zostało miejsce zatrudnienia (miejscowość, oddział przedszkola), jako istotny przedmiotowo element stosunku pracy, z czym jednakże – w świetle miarodajnych ustaleń Sądu drugiej instancji - nie mamy do czynienia w rozpoznawanej sprawie. Należy przy tym zaznaczyć, że wprawdzie według art. 14 pkt 1 Karty Nauczyciela akt mianowania (a także umowa o pracę) powinien określać stanowisko i miejsce pracy, to jednak nauczyciele „zatrudniani” są (między innymi) w publicznych przedszkolach (art. 1 ust. 1 pkt 1, art. 3 pkt 1 Karty Nauczyciela), co prowadzi do wniosku, że zasadą jest, iż miejscem pracy jest przedszkole (szkoła), choć wyjątkowo może ono zostać w akcie mianowania ujęte w sposób ściślejszy (konkretniejszy). Z uwagi na większą stabil-

ność stosunku pracy nauczycieli zatrudnionych na podstawie mianowania, w porównaniu z zatrudnieniem „umownym”, pracodawca (szkoła, przedszkole) powinien mieć większą swobodę w „dysponowaniu” jego osobą (większą możliwość przenoszenia go), a to prowadzi do wniosku, iż zasadniczo nie należy tej swobody ograniczać przez „wiązaną” miejsca pracy nauczyciela tylko z określoną jednostką organizacyjną danej placówki czy jej oddziałem położonym w danej miejscowości. Ten ogólniejszy wzgląd, obok racji wpływających z analizy językowo-logicznej przepisów art. 18 i 19 Karty Nauczyciela, przemawia dodatkowo za słusnością poglądu, że przenoszenie mianowanych nauczycieli w ramach danej placówki (szkoły, przedszkola), nawet jeżeli łączy się ze zmianą miejsca wykonywania pracy (ale bez zmiany stanowiska), nie podlega ograniczeniom przewidzianym w art. 18 ust. 1 Karty Nauczyciela i może nastąpić bez zgody nauczyciela, chyba że w akcie mianowania jego miejsce pracy zostało wyraźnie powiązane z wykonywaniem czynności w określonej jednostce organizacyjnej placówki (szkoły, przedszkola) lub z określoną miejscowością.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy, uwzględniając art. 393¹² KPC, orzekł jak w sentencji wyroku.

=====